

ALOES (56) sb

aloes m i f (28), **aloe** n (27), **aloe** f (1); aloes *OpecŻyw*, *BielSat*, *LubPs*, *BielKron* (4), *BudBib*, *BudNT*, *BielRozm*, *Calep*, *WujNT*, *SkarKaz*; aloe *Mymer*¹, *Leop*, *Mącz*, *SienLek* (15); aloa *LatHar*; aloes : aloe *FalZioł* (15 : 9).

al- : all- (55 : 1). Pisane dużą literą 40 r.

a jasne; o oraz e prawdopodobnie jasne.

aloes N i A (14), indecl (12), decl (2), aloe indecl (27). ◇ sg N aloes (9), aloe (5). ◇ G aloesy (1), aloej (1), aloes (12), aloe (13). ◇ A aloes (5), aloe (3). ◇ I aloes(e)m (1), aloe (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

bot. Sok liści drzewka pochodzenia afrykańskiego używany do sporządzania wonności; także drzewo azjatyckiego pochodzenia posiadające bardzo wonne drewno, mylnie zwane aloesem, stosowane w medycynie; także gorzki korzeń używany do balsamowania; aloes *Mymer*¹, Cn, aloe *Mącz*, *xilaloes FalZioł*, *xylaloe Cn*, *agallochum Calep*, Cn, *succotrinum*, *tarum Cn* [*Aloe* s. *Aloa* s. *Aloes* -es f. Łac śr] (56) : niołätz [...] łto libr mirry y aloes ku pomazaniu ciała przenáľwiętfłęgo Iezufa milęgo. *OpecŻyw* 154; *Mymer*¹ 17v; Ktory człowiek częłto požiwa Aloe/ To ięłt czarney Haleny/ taki zachowa zdrowie łwoie za długie czały *FalZioł* III 2d; IEłt też Aloes drzewo ktore zowá połacinie Xilaloes/ Ma wonią barzo przyjemną *FalZioł* III 2d, I 34, 66b, 116b, II 20c, IV 23b, V 117 (13); *LubPs* M3; pokropiłam łozko moje Mirrą y Aloe/ y Cynámonowá wodką *Leop Prov* 7; Mirra/ Aloes/ Reubárbárum od Kálekutu idá z Fártyki. *BielKron* 268v; Ten theż wyłep [*Hiszpana*] s przyrodzenia rodzi Máłtykę/ Aloes/ Cynámon/ Imbier/ y źiárná czyrwone nád Pierz gorzkie *BielKron* 441v; Aloe, Graecum est. Ziele wielmi gorskie/ Aloe zowá *Mącz* 7a; Zołádek potwierdzáią/ Iáblká kwásne [...] Piołyn/ Aloe/ ocet. *SienLek* 9; Aloe tárte z octem zmiefzawłzy/ ná czoło przykłáday *SienLek* 50v; w onę wilgość [ze ślimaka] námiefzay tártego czyłtego kádźidłá/ Mirry y Aloe/ aż będzie gęłto/ iako ciáłto *SienLek* 66v; Aloe czyłte z łokiem koprowym roztworzone ná Słoncu połtaw *SienLek* 68v, 69v, 70, 104, 124v, 127 (15); *BielSat* B3v; Okádzilám pościel moię mirrą/ áloefem/ (marg) Połpolicie teraz czárná helená zowá. (-) y cynámonem. *BudBib Prov* 7; Przyłzedł też y Nykodem [...] niołác zmiefzanie mirry y áloefy/ (marg) Teraz to Elená zowá. (-) iákmiarz funtow łto. *BudNT Ioan* 19/39; *BielRozm* 12; *Agallochum* – Drzewo ktore aloes zowá *Calep* 41a; Przyłzedł też y Nykodem/ [...] przyniołzly z łobą zmiefzáney mirrhy y aloey/ około łtá funtow. *LatHar* 737; *WujNT Ioan* 19/39; *SkarKaz* 386a.

Wyrażenie: »drzewo aloes; aloes drzewo« (12 : 1): tho Drzewo Aloes ktore tam łtey rzeki Babilońkiey wyciągáią. *FalZioł* III 2d; Wino w ktorymby była vwarzona łtuczka tego drzewa Aloes zołádek mdły połila *FalZioł* III 3; łtłucz figi, Aloes drzewo/ z łolą á wina przyłac *FalZioł* V 71c, I 95d, V 82c, 86c, 91a, 106a (11); Drzewo Aloes/ Reubárbárum/ Kámforeę/ Kálingę/ połyła krolełthwo Chiwá/ za Kálekudem *BielKron* 455, 454v.

Synonimy: *alona*, »czarna halena«, »czarna helena«, *elena*, *halena*.